

- Godzik, B. & Grodzińska, K., msc. Stężenie metali ciężkich w zbiorowiskach tundry oraz w ptaku (*Plectrophenax nivalis* L.).
- Grodzińska, K., Godzik, B. & Korzeniak, U., msc. Zbiorowiska roślinne zlewni Arikammen-Fugleberget.
- Grodzińska, K., Godzik, B. & Smulek, W., msc. Radioaktywny cez ($_{137}\text{Cs}$) w mchach i porostach południowego Spitsbergenu.

Wiesław Ziaja

Uniwersytet Jagielloński

Instytut Geografii

31-044 Kraków, ul. Grodzka 64

BADANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO POŁUDNIOWEGO I WSCHODNIEGO SØRKAPP LAND. SPITSBERGEN 1990-1991

Badania zostały przeprowadzone podczas dwóch wypraw Uniwersytetu Jagiellońskiego na Spitsbergen w sezonach letnich 1990 i 1991. Wyprawy te stanowiły merytoryczną całość mimo, iż pierwsza z nich została sfinansowana przez UJ, a druga przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach grantu na projekt badawczy pt. „Rozpoznanie zróżnicowania przestrzennego, genezy i wieku osadów czwartorzędowych południowego Sørkapp Land (Spitsbergen)”.

Celem wypraw było wypełnienie luki w podstawowej wiedzy geograficznej na temat południowego Spitsbergenu, uwarunkowanej wyjątkowo trudną dostępnością terenu badań położonego na południowym krańcu wyspy i oddzielonego od reszty Sørkapp Land szerokimi lodowcami schodzącymi do morza – Olsokbreen i Vasiliebreen – oraz płaskowyżem lodowcowym Sørkappfonna.

Na obydwu wyprawach prowadzono kartowanie podstawowych jednostek krajobrazowo-ekologicznych (geoekologicznych), szczebla mikrochor, na obszarach niezlodowaconych, dokumentując zróżnicowanie podłoża skalnego, pokryw czwartorzędowych, form rzeźby, wód powierzchniowych i śródpokrywowych, płatów śniegu i lodu, roślinności oraz większych kolonii ptasich (dr W. Ziaja). W 1991 r. przeprowadzono kartowanie geologiczno-czwartorzędowe i geomorfologiczne (dr A. Wójcik, dr W. Ziaja), a także pobrano próbki materiału organicznego z teras morskich do datowania metodą ^{14}C (dr A. Wójcik). Próbki te datowano potem zarówno w Polsce (dr A. Wójcik, Państwowy Instytut Geologiczny) jak i w Norwegii (dr O. Salvigsen, Norsk Polarinstitut). W obu sezonach zbierano rośliny naczyniowe (dr W. Ziaja) do opracowania w kraju (dr hab. E. Dubiel). W 1990 r. przeprowadzono obserwacje zoologiczne liczebności ptaków i ssaków (dr H. Głąb) oraz pobrano próbki

roślinne i glebowe dla określenia zawartości metali ciężkich (dr H. Głąb, dr W. Ziaja). W 1991 r. odkryto pozostałości starego osadnictwa na równinie nadmorskiej (dr A. Wójcik, dr W. Ziaja), w pewnej odległości od brzegu Bettybukta, co miało istotne znaczenie dla określenia tempa ewolucji tamtejszego krajobrazu w ciągu ostatnich kilkuset lat.

Przebadano szczegółowo następujące obszary:

(1) Równiny nadmorskie: Øyrlandsleira, Sørflya, Grunnvågsetta, równina u południowo-wschodnich podnóży Svartkuven, Skoltsletta.

(2) Strefy marginalne lodowców: Bjelopolski, Lyngø, Mathias, Topp, Keilhau, Svarkuv, Dumskolt, Rand.

(3) Masywy górskie: Kistefjellet, Keilhaufjellet, Svartkuven, Dumskolten, Istoppene, Randberget.

O ile na wyżej opisanym obszarze wykonano plan badań zawiązką, to do wybrzeża na północ od Wasilievbreen nie udało się dotrzeć na skutek awarii pontonu. Dlatego musiano porzucić na kameralnym opracowaniu tego terenu przy pomocy fotointerpretacji zdjęć lotniczych z Norsk Polarinstitut (mgr J. Sokołowski, dr W. Ziaja).

Część materiałów uzyskanych podczas badań terenowych i kameralnych opracowano już i opublikowano albo oddano do druku (spis – poniżej). Pozostałe są opracowywane i zostaną opublikowane w najbliższych latach.

LITERATURA

- Dubiel E., Ziaja W., (w druku). Contributions on the vascular plant flora of Sørkapp Land (Spitsbergen). Polish Botanical Studies.
- Sokołowski J., Ziaja W., (w druku). Changes of glaciation of the NE coast of Sørkapp Land, Spitsbergen, 1961-1971. Polish Polar Research.
- Wójcik A., Ziaja W. 1993. Marine and glacial Quaternary deposits of the southern Sørkapp Land, Spitsbergen. XX Polar Symposium, Lublin: 471-478.
- Wójcik A., Ziaja W., (w druku). Relief and Quaternary of the southern Sørkapp Land, Spitsbergen. Polish Polar Research.
- Ziaja W. 1993. Discovery of remains of settlement in Bettysbukta, SE Sørkapp Land, Spitsbergen. XX Polar Symposium, Lublin: 121-123.
- Ziaja W. 1993. Landscape differentiation and development of the south-eastern Sørkapp Land, Spitsbergen. XX Polar Symposium, Lublin: 479-484.
- Ziaja W. 1993. Ewolucja krajobrazu południowo-wschodniego Sørkapplandu (Spitsbergen). 42 Zjazd Polskiego Tow. Geograficznego, Kielce: 58-59.